

ITE-VET
2016–2018

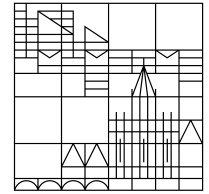
Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Як мотивувати моїх студентів? **How to motivate my students?**

The following report is a result of the
ITE-VET project which is part of the
Erasmus+ Programme of the European
Union.

This publication [communication] reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Проф. Др. Штефан Шуман (Університет Констанц)

Як мотивувати моїх студентів?

How to motivate my students?

Kyiv, 21.02.2018

Зміст

1. Вступ
2. Теоретичні основи
3. Можливі варіанти дій
4. Обговорення

Зміст

1. Вступ
2. Теоретичні основи
3. Можливі варіанти дій
4. Обговорення

Вступ

Яке ваше улюблене заняття?

Вступ

Які мотиви ("причини") для вашої улюбленого заняття?

Вступ

Якими можуть бути мотиви студентів відповідно для навчання?

Вступ

**Якщо у вас є вибір:
Яким для Вас виглядає "оптимальний" студент?**

1. Вступ

Цілі заходу:

1. Введення в мотиваційно-психологічні основи навчання
2. Напрацювання можливих варіантів варіантів університетського викладання
3. Спільне обговорення

Зміст

1. Вступ
2. Теоретичні основи
3. Можливі варіанти дій
4. Обговорення

2. Теоретичні основи

Що таке мотивація?

Пояснення / моделі, зокрема в психології

investigate, research
psy•chol•o•gy
with mental pro
characteri

2. Теоретичні основи

Що дають теорії мотивації?

- Пояснення поведінки людини (дії), тобто з "чому" і "для чого"
- Напрямок, витривалість, сила дії
- Дійсно, психологічні теорії (частково застосовуються до інституціоналізованого навчання, але в більшості випадків не концептуалізовані для інституціоналізованого навчального контексту (наприклад, школи / університету))

2. Теоретичні основи

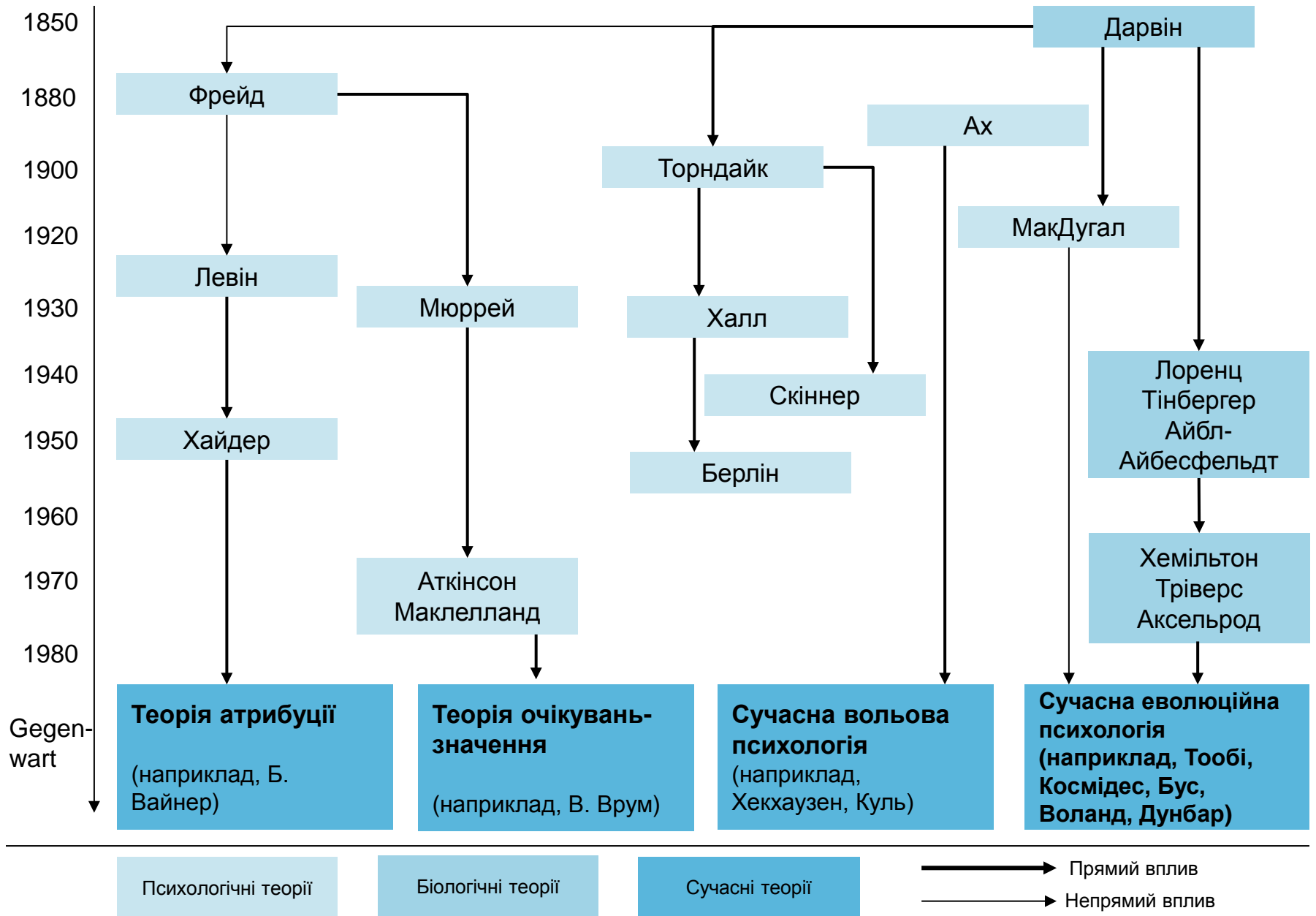
Основні аспекти:

- Відмінність між "мотивом" і "мотивацією"
 - Прагматична відмінність:
 - Мотив = Ціль
 - Мотивація = Готовність діяти (безпосередньо не спостерігається)
- Відмінність між ситуаційним та стабільним вираженням (стан проти ознаки)

2. Теоретичні основи

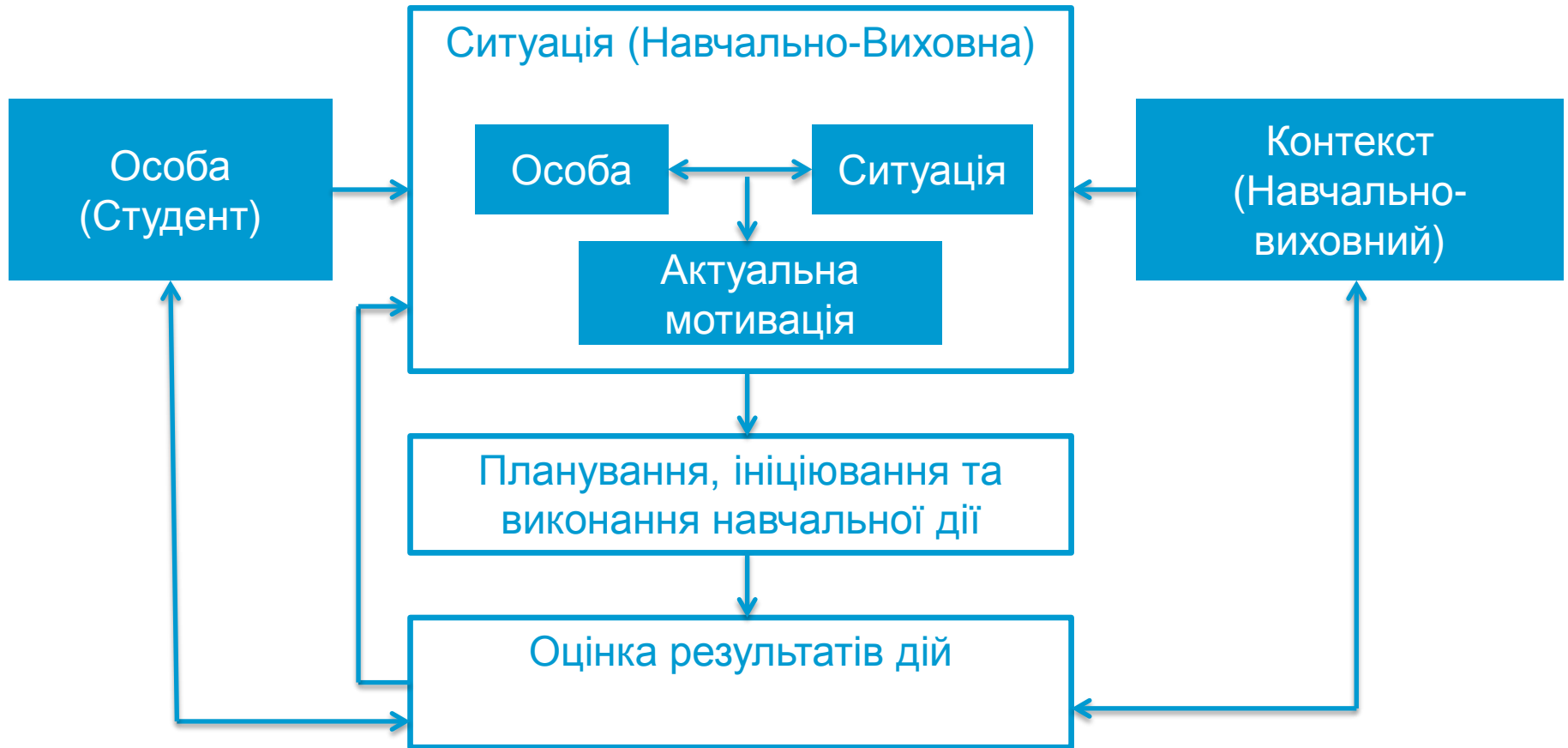
Коротка історія про "мотивацію"

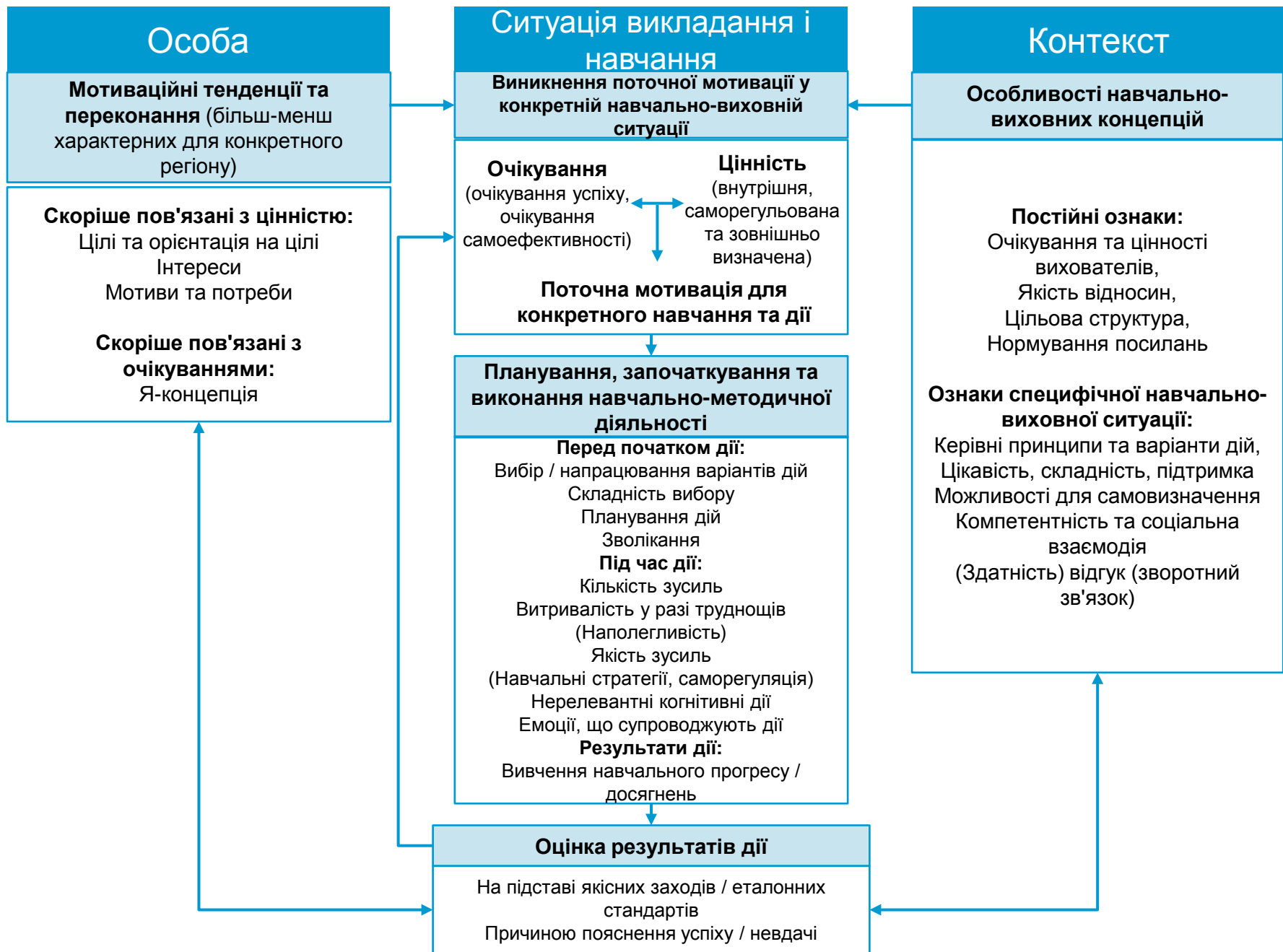
- Античність: епікурейський принцип гедонізму: він полягає саме в природі людини, прагнути задоволення або насолоди і уникати невдоволення або болю (Епікур, 341-270 р. до н.е.)
- Середньовіччя: Утилітаризм (Бентхем)
- Рання наукова психологія: імпульси та інстинкти (наприклад, Фрейд)
- з 50-х років: посилення диференціації мотиваційних теорій
- Форд (1992) виділив близько 40 "малих" мотиваційних теорій, які можна згрупувати в кластери

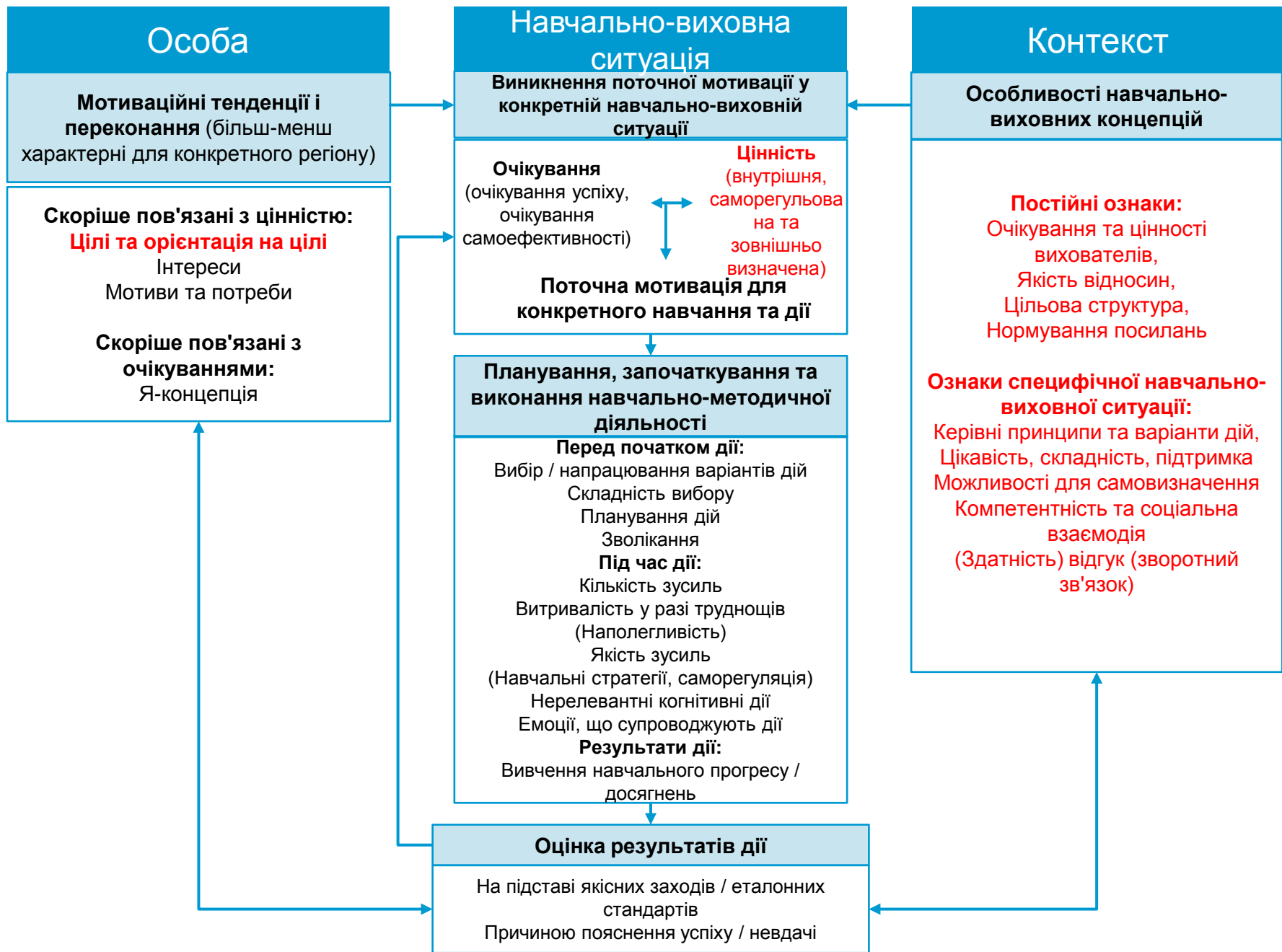

2. Теоретичні основи

Рамкова модель навчання та мотивація досягнень

2. Теоретичні основи

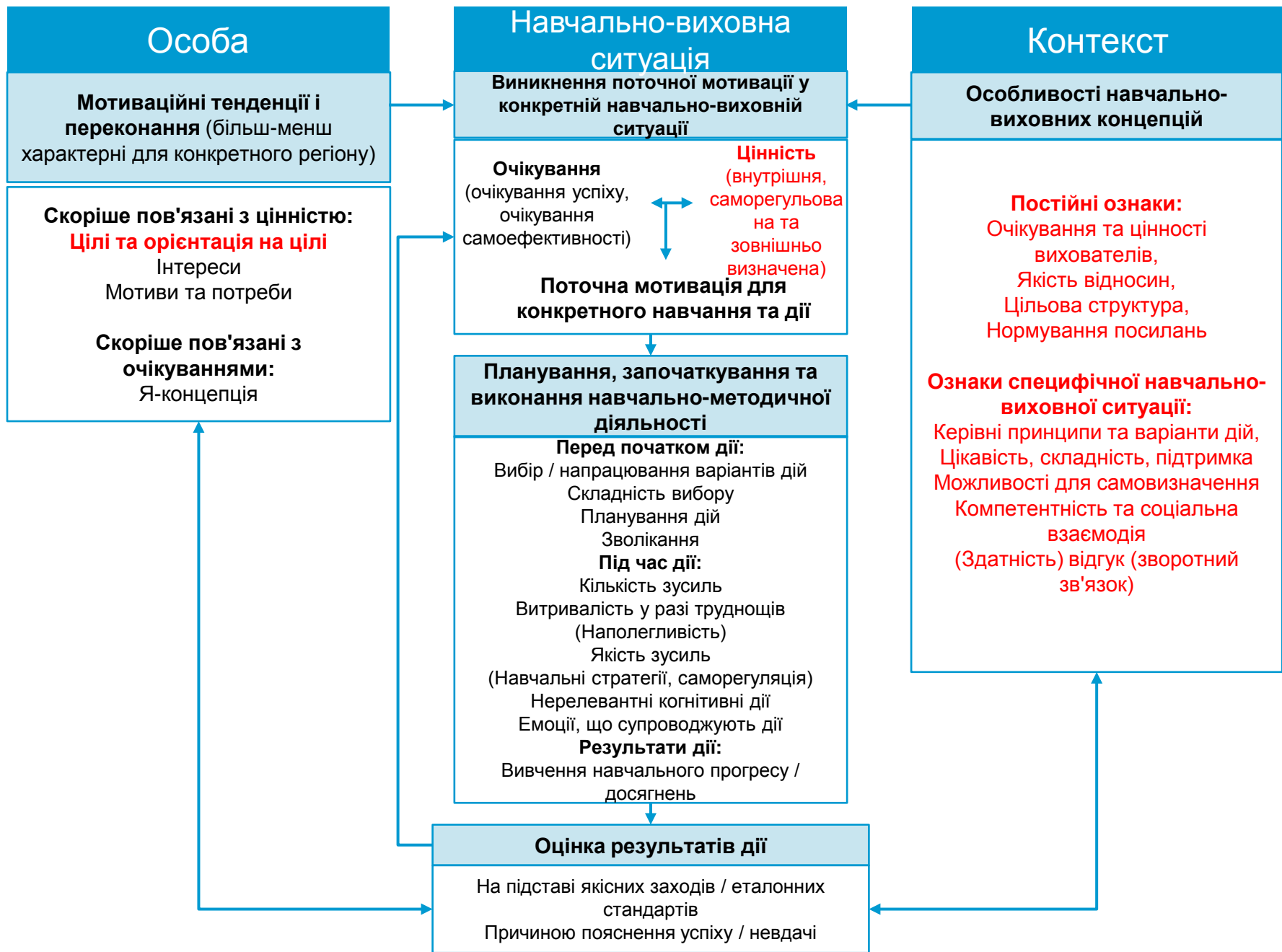
Теорії цілей (Nicholls, 1984, 1988)

- Визначні цільові теорії перш за все розрізняють між собою орієнтації на завдання (*цілі майстерності*) та Я-орієнтацію (*цілі діяльності*; Ames, 1992).
- Цілі діяльності також часто знову поділяються на цілі досягнення та цілі уникнення результатів (Elliot & Church, 1997; Midgley et al., 1998).
- *Цілі досягнення результатів* визначають орієнтир для досягнення цілей, завдяки якому знаходиться успішне завершення завдання, а також показується хороша продуктивність. У порівнянні зі стандартом проводиться оцінка власних здібностей, яка є насамперед відносною позицією однокласників у референтній групі, тобто зазвичай у класі (Midgley et al., 1998; Nicholls, 1984)

2. Теоретичні основи

Теорії цілей (Nicholls, 1984, 1988)

- У "зовнішньому сприйнятті" щодо зусиль навряд чи виникають розбіжності між орієнтацією на завдання (цілі майстерності) та Я-орієнтацією (цілі діяльності; Ames, 1992).
- Однак мають місце істотні відмінності у якості контролю навчання та в глибинному розумінні.

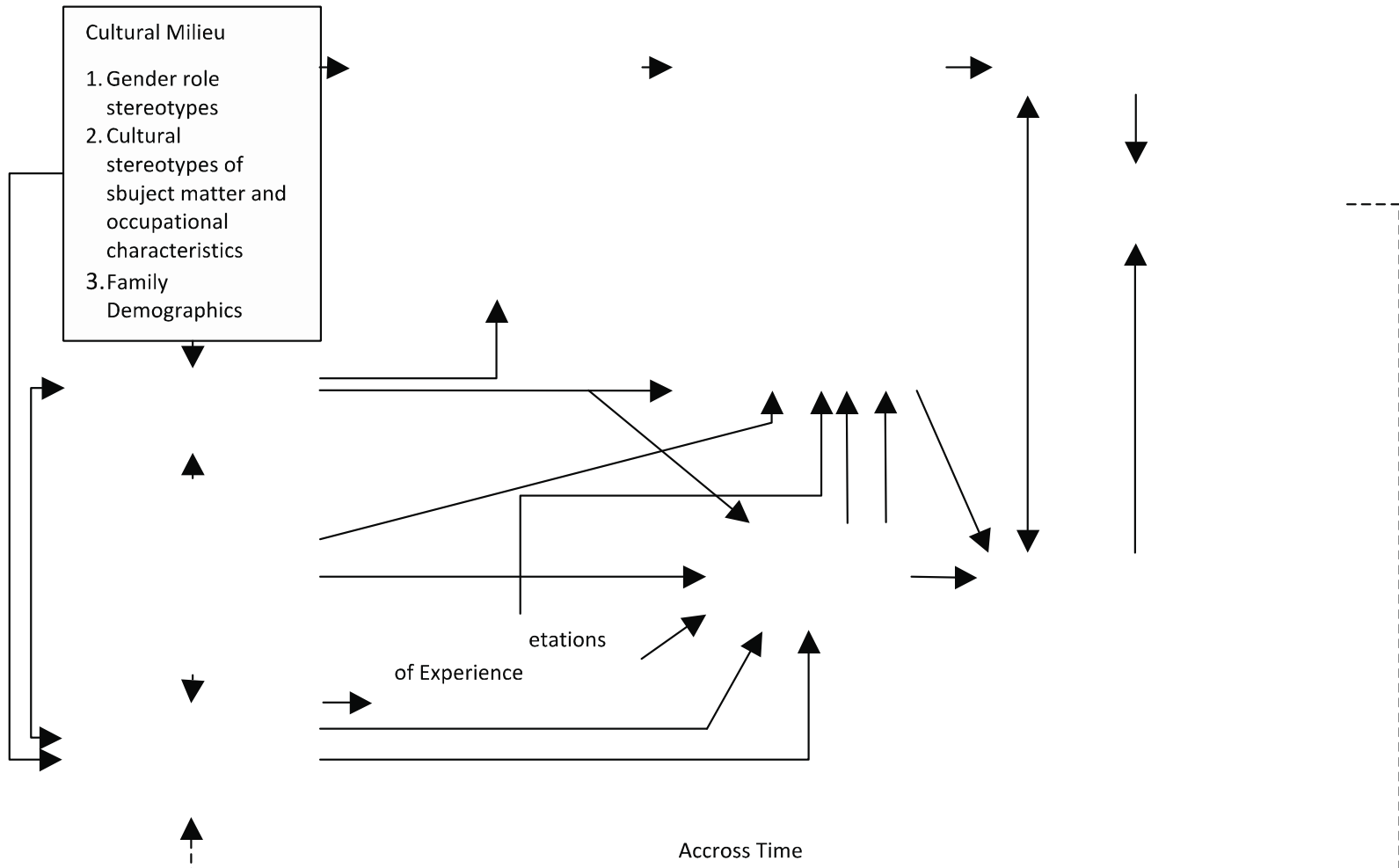
2. Теоретичні основи

Когнітивна перспектива (моделі):

- Очікування – Цінність - Теорії (McClelland et al., 1953, Heckhausen & Rheinberg, 1980)
 - суб'єктивне очікування, наблизитись до певного наслідку поведінки та пояснити суб'єктивну або об'єктивну цінність поведінкового наслідку.

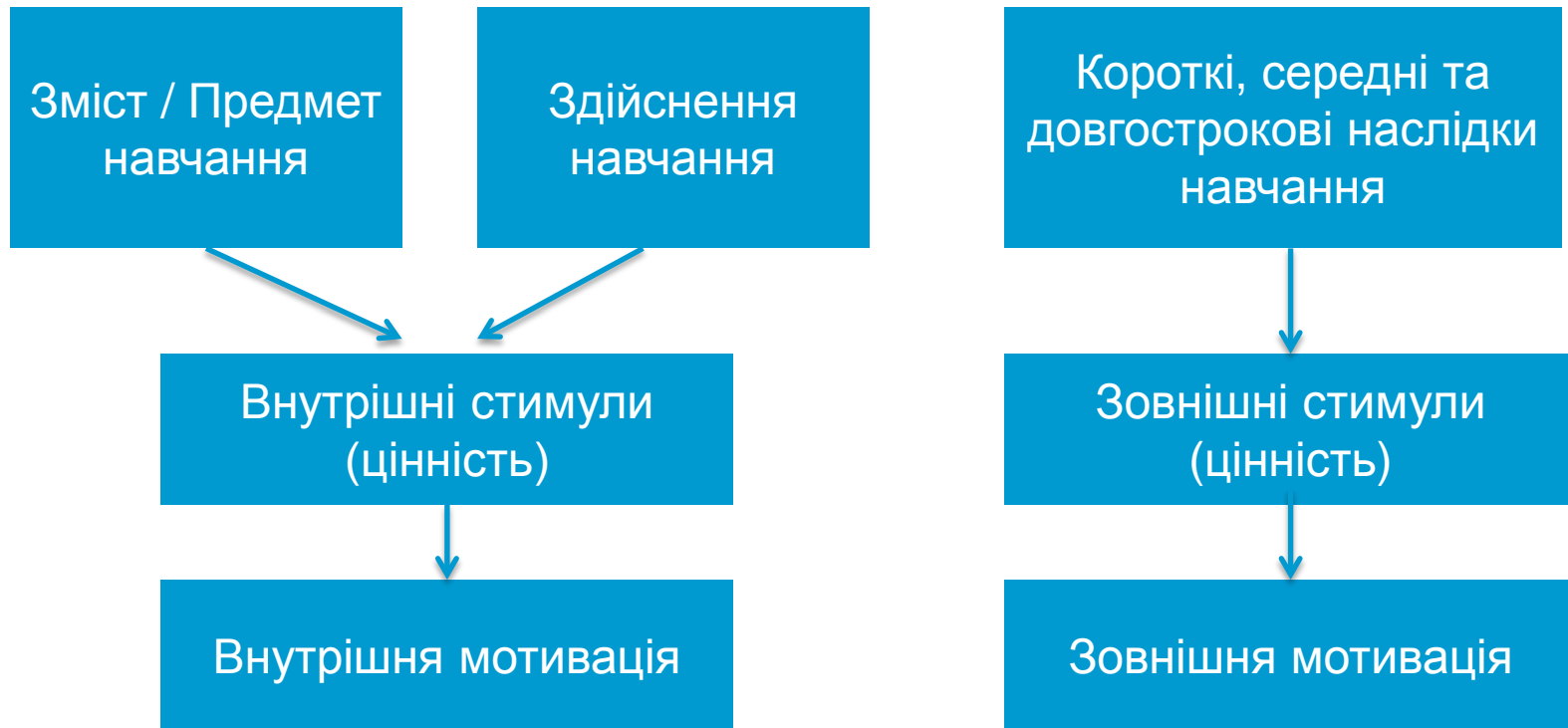
2. Теоретичні основи

Очікування-Цінність-Теорії (Eccles et al., 1983)

2. Теоретичні основи

Зовнішня мотивація проти внутрішньої (компонента цінності)

2. Теоретичні основи

Складові цінності:

Зовнішня і / проти Внутрішня мотивація

- **Внутрішня мотивація:** Сама дія сприймається як захоплююча і задовольняюча (дія як причина)
 - Наприклад, мотиваційна теорія самовизначення (Deci & Ryan, 1993), теорія потоку (Csikszentmihayi, 1985)
- **Зовнішня мотивація:** Поєднання з позитивними / негативними наслідками, які безпосередньо не пов'язані з діяльністю (середні та довгострокові наслідки, такі як цензори / оцінки, сертифікати, можливості працевлаштування)
 - Теорії диверсифікації.

2. Теоретичні основи

Особливо придатні теорії для інституціоналізованого навчання:

- Мотиваційна теорія самовизначення (SDT)
(Deci & Ryan, 1985; Deci & Ryan, 2002)
- Педагогічна теорія інтересів (PIT)
(Schiefele et al., 1983; Prenzel, Krapp & Schiefele, 1986)

2. Теоретичні основи

Мотиваційна теорія самовизначення (Self-Determination Theory, SDT, Deci & Ryan, 1985)

- Центральною для SDT є ідея про те, що людина має природну тенденцію до інтеграції регуляторних механізмів соціального середовища шляхом активного залучення для того, щоб випробувати автономно діючи (Deci/Ryan 1985, 1993; Krapp 2005; Ryan/Deci 2002).
- Передбачається, що людина повинна бути інтегрована в соціальний контекст і бути ефективною в цьому контексті. Таким чином, мотиваційна теорія самовизначення охоплює три основні психологічні потреби: потреби в автономії, компетентності та соціальній інтеграції.

2. Теоретичні основи

Мотиваційні фактори відповідно до мотиваційної теорії самовизначення (Deci & Ryan, 1985)

2. Теоретичні основи

Мотиваційна теорія самовизначення (SDT)

- Необхідність набуття досвіду компетенцій називається по-різному, але в аналогічному розумінні його також можна знайти в інших теоріях мотивації.
- Він спрямований на здатність діяти у взаємодії з навколишнім середовищем та розвивати власні компетенції.
- Вимоги до структури навколишнього середовища не повинні сприйматися як недостатні або надмірні.

2. Теоретичні основи

Мотиваційна теорія самовизначення (SDT)

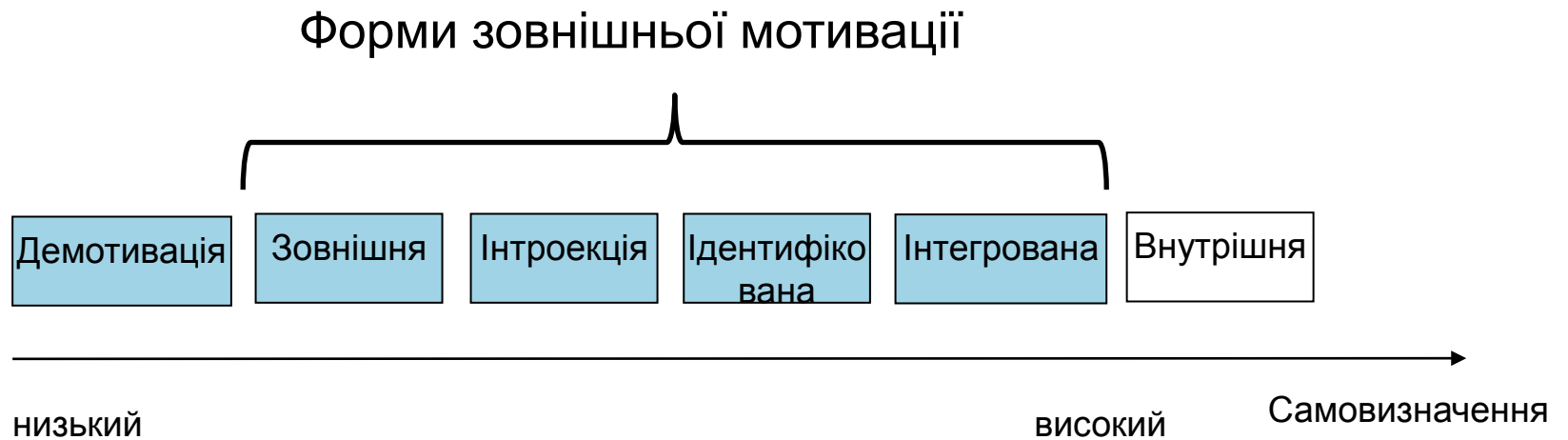
- **Необхідність набуття досвіду автономності**, згідно DeCharms (1968), означає сприймати себе як причину зв'язку із центром дії.
- **Соціальне включення** спрямоване на необхідність позитивних відносин з людьми як передумова для добробуту та мотивованої поведінки.
- Це особливо важливо в процесі інтерналізації зовнішньої мотивації. З іншого боку, для розвитку внутрішньої мотивації цей фактор відіграє дистальну роль у порівнянні з досвідом компетентності та (Ryan/Deci 2002).

2. Теоретичні основи

Мотиваційна теорія самовизначення (SDT)

- Особливою перевагою SDT є диференціація зовнішньої мотивації.
- Зовнішньо мотивовані дії можуть бути наближені до індивідуальної особистості через процеси інтерналізації та інтеграції, а в деяких випадках цілком інтегровані в нього.
- Залежно від того, де ці процеси "зупиняються", визначається ступінь досвіду самовизначення. Тоді розрізняють чотири зовнішні форми мотивації: зовнішня, інтроекція, ідентифікована та інтегрована.

2. Теоретичні основи

2. Теоретичні основи

Форми мотивації до навчання

- **«Зовнішнє регулювання»** – дія виконується для отримання нагороди або уникнення покарання
- **«Інтроектне регулювання»** - інтерналізація зовнішніх чинників, однак, без ідентифікації з ними
- **«Ідентифіковане регулювання»** - зовнішні впливи інтегровані в себе і приймаються як власні цілі
- **«Інтегроване регулювання»** - не тільки ідентифікація з конкретними цілями та діями, але повна інтеграція у власне я

2. Теоретичні основи

Педагогічна теорія інтересів (PIT)

- Теорія самовизначення не розглядає питання про опис та пояснення змісту аспектів мотивації, що відбувається.
- Педагогічна діяльність в контексті шкільництва, в основному, орієнтована на специфічний предметно-орієнтований зміст (Krapp/Prenzel 1992).
- Тут педагогічна теорія інтересів пропонує відповідний підхід. Виходячи з припущення про співвідношення особистості-об'єкта, інтерес генерується процесно як суб'єктивне сприйняття когнітивно представленого середовища (Krapp 2001; Krapp/Prenzel 1992).

2. Теоретичні основи

Педагогічна теорія інтересів (PIT)

- Важливою особливістю генезису інтересів є його епістемічна тенденція: особи, які мають предметний інтерес, хочуть розширити свої знання та навички в цій сфері (Prenzel 1988).
- Якщо конфронтація з об'єктом інтересу супроводжується позитивними емоціями та високою повагою (валентність), то немає додаткових стимулів для здійснення діяльності.
- Prenzel u.a. (1986) також говорять про самоінтенціональність: змістовно близьку до концепцій самовизначення та внутрішньої мотивації за теорією самовизначення.

2. Теоретичні основи

Prenzel et al. (1996)

Переплетення педагогічної теорії інтересів (PIT) з мотиваційною теорією самовизначення (SDT) дійсно пов'язує навчання з теоріями мотивації.

- щодо причин / факторів мотивації навчання

Сприйняття автономії

Сприйняття компетенцій

Сприйняття соціальної
інтеграції

**Умови
мотивованого навчання
згідно Prenzel et al. (1996)**

Сприйняття релевантності
змісту

Сприйняття інтересу
вчителя

Сприйняття якості
інструкцій

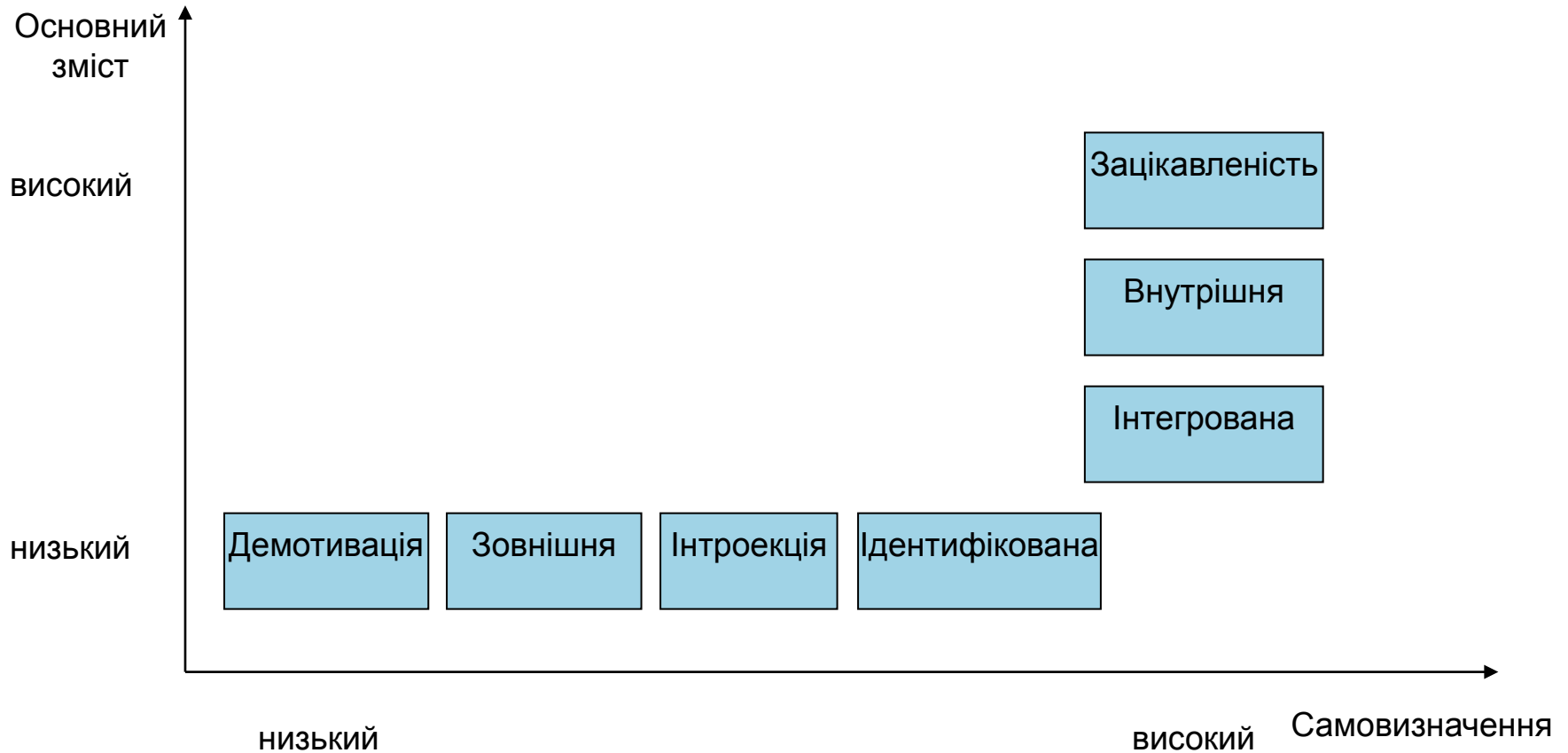
2. Теоретичні основи

Prenzel et al. (1996)

Переплетення педагогічної теорії інтересів (PIT) з мотиваційною теорією самовизначення (SDT) дійсно пов'язує навчання з теоріями мотивації.

- стосується причин / факторів мотивації навчання
- стосується характеристик форм мотивації

2. Теоретичні основи

Formen der Lernmotivation (in Anlehnung an Prenzel/Drechsel 1996, S. 218)

2. Theoretische Grundlagen

	Amotiviert		Intrinsisch		Interessiert	
	<i>r</i>	β	<i>r</i>	β	<i>r</i>	β
Intrinsic need satisfaction	-.34**	-.06**	.41**	.06**	.37**	.04**
Soziale Einbindung	-.26**	-.17**	.24**	.11**	.30**	.19**
Inhaltliche Relevanz	-.47**	-.34**	.55**	.36**	.53**	.39**
Instruktionsqualität	-.40**	-.13**	.52**	.25**	.46**	.16**
	$R^2 = .27$		$R^2 = .37$		$R^2 = .34$	

Anmerkungen: In der Spalte *r* sind jeweils die bivariaten Korrelationskoeffizienten nach Pearson angegeben. In der Spalte β sind die standardisierten Beta-Koeffizienten aus den Regressionsanalysen (Methode: Einschluss) dokumentiert. Bei den R^2 -Werten handelt es sich um korrigierte Werte. Fehlende Werte wurden in den Berechnungen paarweise ausgeschlossen. Signifikanzniveaus: * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$.

aus Schumann, 2010, 105

Мотивація

Висновки щодо навчання згідно мотиваційної теорії самовизначення

- Багато досліджень показали, що учні отримують користь від занять, в яких вони володіють компетенцією, автономією та соціальною інтеграцією (Reeve, 2002, Kunter, 2005, Rakoczy, 2008, Schumann, 2010).
- Багато досліджень зосереджено на підтримці автономії в класі (Reeve 2002; Ryan/Deci 2000).
- Ключовими факторами є сприйнятий зовнішній контроль та досвідчена підтримка (Kunter 2005).
- Типові характеристики гетерономії в класі - обмежені можливості участі та сильні правила.

Зміст

1. Вступ
2. Теоретичні основи
3. Можливі варіанти дій
4. Обговорення

3. Можливі варіанти дій

Висновки для мотиваційної підтримки на занятті

- У літературі та на практиці наслідок цього висновку часто впливає з того, що навчання є максимально відкритим та неструктурованим (Hartinger/Hawelka 2005).
- Помилковість цього висновку описується в різних концептуальних та емпіричних творах (Reeve/Bolt/Cai 1999; Reeve 2002, Schumann & Eberle, 2010).
- Автономія на занятті, що є структурованим, надає учням можливість маневрувати (Kramer 2002).

3. Можливі варіанти дій

Висновки для мотиваційної підтримки на занятті

- Дослідження щодо підтримки компетентності на занятті звичайно стосуються питань про рівень вимог, структуру зворотного зв'язку та структурованість (Rakozsy 2008).
- Тому завдання навчання повинні мати оптимальний рівень складності, тобто, мати ні занижені, ні надмірні вимоги.
- У цьому контексті ефективним є гарне структурування (наприклад, через чіткі інструкції, див. Skinner / Belmont 1993, Schiefele / Streblow 2006) та об'єктивно-конструктивні відгуки (зворотній зв'язок), спрямовані на індивідуальний розвиток навчання.

3. Можливі варіанти дій

Висновки для мотиваційної підтримки на занятті

- Було доведено, що зворотний зв'язок може тільки розвивати свій ефект, що стимулює мотивацію, якщо учні сприймають себе як джерело результатів навчання (Deci/Ryan 2000).
- Це ілюструє тісний зв'язок між компетентністю та автономією.

3. Можливі варіанти дій

Висновки для мотиваційної підтримки на занятті

- Досвід соціальної включеності на занятті відноситься до взаємодії студент-викладач і студент-студент.
- Важливість вдячних і надійних відносин може бути підтверджена багатьма дослідженнями в галузі освіти та дослідженнями клімату в школах (Kunter 2005).
- Сприяння взаємозв'язку автентичної та релігійної поведінки, а також емпатійної поведінки вчителя, яка сприймається учнями (Kramer 2002). Ryan/Deci (2002) асоціюють соціальну інтеграцію з базовою роллю як досвід компетентності та автономії.

3. Можливі варіанти дій

3. Можливі варіанти дій

Сприяння особистісній значущості предмета навчання

- Мета навчання повинна бути чіткою та особисто значущою
- Викладачі повинні виразити свою власну зацікавленість у предметній області (без відмови та перебільшення значення більш привабливої діяльності, такої як дослідження)
- Збільшення емоційного змісту навчального матеріалу
- Об'єднання навчального матеріалу з "природними" інтересами учнів
- Забезпечення різноманітності та новизни (варіанти соціальної форми та навчальних матеріалів)

Quelle: Schiefele & Streblow 2006, S. 238ff

3. Можливі варіанти дій

Сприяння сприйняттю компетентості

- Сприяти активній участі та, де це можливо, практичному застосуванню навчання
- Презентація навчального матеріалу чітко, структурно та яскраво;
 - **демотивовано:** ніяких цілей взагалі, або лише ті, які формулюються невизначено, загальною або абстрактно > проблема з орієнтацією
 - **мотивовано:** Прозорість та структурування навчального матеріалу, інформація про навчальні та виховні цілі > експлікація цілей
- Адаптована соціальна підтримка завдань з відповідною складністю;
 - **демотивовано:** Навчання обмежується вивченням фактів та практикою базових навичок > "нижчі" цілі навчання
 - **мотивовано:** Підкреслення питання, стимулювання думки, вирішення проблеми > "вищі" цілі навчання

3. Можливі варіанти дій

Сприяння сприйняттю компетентості

- Позитивні відгуки та афірмації
- "Позитивна культура помилок" у процесі / заохочення до участі / адаптовані до індивідуальних зворотніх відгуків
- Відповідна стандартна орієнтація:
 - Посилення індивідуальної стандартної орієнтації щодо соціальної стандартної орієнтації
 - Критерії стандартної орієнтації, особливо в супровідній оцінці

3. Можливі варіанти дій

Сприяння самовизначенню (автономія)

- Можливість участі у прийнятті рішень
- Можливість совободи дій; Демотивація: обмеження свободи дій, детальні накази, масовий контроль
- Можливість самооцінки (значна)
- Зв'язок з вищими (цілеспрямованими та практичними) цілями

Сприяння соціальній включенню

- Командна робота (де можливо)
- Шанобливе та вдячне відносно студент-викладач

4. Обговорення

